

NARODNI DNEVNIK

Izaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20'—, inozemstvo Din 30'—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 23.

URAVNISTVO: KONGRESNI TRG STEV. 3.

TELEFON STEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

V novi situaciji.

Triumfalno in mogočno pisari samostojno demokratiški tisk o uničujočem vplivu proračunske razprave za SLS. Toda vse to triumfiranje in vse te mogočne besede ne morejo prikriti skrbi, ki mora navdajati voditelje SDS, ko vidijo, kako silno je okrepila SLS svojo pozicijo in kako dominantno vlogo je zavzela. Z amandmani je dosegla SLS, da bodo vsaj obe slovenski oblastni samoupravi dejansko razpolagali z močjo in da ne bo samouprava ljudstva le na papirju, temveč bo tudi dejansko obstojala. Nadalje je dosegla SLS, da bo njen vpliv odločilen tudi v vseh socialnih institucijah in ker je izpremenjen občinski volivni red za mesta, bo SLS imela odločilen vpliv tudi v vseh mestnih zastopih. Skratka: cerkev, uradi in samoupravni zastopi, vse bo utrjevalo moč SLS. In ker so redukcije uradništva tudi na dnevnem redu, bo tudi na tem polju mogla SLS uveljaviti svoj vpliv. Še nikdar ni imela SLS tako močne pozicije v Sloveniji, kakor jo ima sedaj. Je vladna stranka v Sloveniji in v Beogradu, Sloveniji sami pa je vrhu tega priborila čisto izjemno stališče, s tem da je Slovenija v resnici postala avtonomna.

Vse to so dejstva, neutajljiva in jasna dejstva in posledica teh dejstev je, da je SDS izgubila tudi zadnji košček moči. Ne v stanovskih zastopih, ker tudi v vseh zbornicah bo postala volja SLS odločilna, ne v uradih, ne v socialnih zavodih, nikjer več nima SDS nobene besede, oziroma jo bo v najkrajšem času izgubila. In ker je ne brez krivde SDS propadla Jadranska banka in prenehala delovati Slavenska, bo postala SDS brezpomembna tudi v kapitalističnem svetu. Samo njeno časopisje ji še ostane, toda tudi tu niso izključena presenečenja. Še nikdar ni bila pozicija SDS tako zelo slabotna, kakor ravno sedaj, ko je SLS zagrabila vso javno moč v svoje roke.

Ni pa niti najmanj misliti na to, da bi se moglo to obupno žalostno razmerje sil za SDS popraviti. Že vsled tega ne, ker je SDS opetovano dokazala, da ni sposobna izgraditi pozitivnega programa. Kakor pred vojno, tako obstoji še danes vsa modrost SDS v tem, da žveplari s klerikalno gonjo, mesto da bi začela graditi pozitiven napreden program in s pozitivnimi ideali stopila v borbo s SLS.

Ni pa to edina napaka SDS, temveč še mnogo težje učinkuje slabotnost SDS, da ne more likvidirati s starimi metodami. Če bi hotela SDS, da bi imel njen boj proti SLS vsaj malo upanja na uspeh, potem bi morala biti prva skrb SDS, da doseže sporazum z onimi skupinami, ki so bile nekoč z njo v zvezi in ki so se valed njenih metod ločile od nje. Da pa bi SDS to dosegla, bi morala popraviti krivice, ki jih je storila, in nastopiti tudi proti onim, ki so vse te krivice povzročili. Niti misliti pa ni na to, da bi se SDS mogla do take višine povzpeti in zato bo ostala osamljena, kakor je.

In vendar bi bilo vsled kritike, kontrole in medsebojnega tekmovanja dobro, da dobi SLS v Sloveniji sposobnega konkurenta. V resnici bi tak tudi bil ustvarljiv, če bi bila neklerikalna in res demokratična slovenska inteligenca na svojem mestu ter znala zopet najti kontakta z narodom. Le malo upanja pa je, da bi mogla ta inteligenca preiti iz pasivnosti v aktivnost, temveč mnogo bolj verjetno je, da bo slovenska inteligenca popolnoma zaigrala svoje privilegirano stališče v narodu.

Je to tem bolj žalostno, ker je sedaj z oživiljenjem samouprave dana možnost, da razvije slovenski narod vse svoje sile. Prav resna nevarnost pa je, da bo ta pri-

Jugoslovanska vlada za direktna pogajanja z Rimom

Paris, 2. aprila. Kakor javlja »Temps«, je dobila vlada formalno obljubo jugoslovanske vlade, da je pripravljena z Italijo se neposredno pogajati o medsebojnem sporu. Ta izjava jugoslovanske vlade je bila sporočena v Rim.

Beograd, 2. aprila. Včerajšnjega poseta italijanskega in angleškega poslanika v ministru zunanjih poslov nista, kakor se doznava z dobro informirane strani, prinesla nobenih novih momentov v razpletu dogovork med nami in Italijo. To se razlaga tako, da se kabineti velikih sil še niso sporazumeli v

pogledu vprašanj, ki se morajo rešiti med nami in Italijo. V naših političnih krogih smatrajo, da bo skupen predlog, ko bo sestavljen, predložen od predstavnikov Francije, Anglije in Nemčije, a medtem gredo vsi ti poseti za tem, da se predstavniki inozemskih držav informirajo o stališču, ki ga ima naša država v poedinostih, o katerih se sedaj razpravlja med velikimi silami. Pri nas pričakujejo, da se bo vprašanje začetka širših pogajanj z Italijo rešilo v najkrajšem času. Mišljenje velikih sil glede odnosa Jugoslavije z Italijo še ni znano.

Stjepan Radić o novih kombinacijah

Zagreb, 2. aprila. Sinoči se je Štefan Radić izjavil novinarjem glede novih kombinacij v smislu, da bo prišel nov človek, ki bo moral vpoštevati poglavitne stvari, in sicer: 1. Če naša vlada ni bila popolna brez Slovencev, je še veliko manj popolna brez Hrvatov. 2. HSS sicer nima zaupanja v radikalno stranko. Toda mi vidimo politiko države ter gledamo na državo in kralja. Zato mislimo, da mora biti parlamentarna vlada koncentracija parlamentarnih strank, ki jo morajo te stranke ustvariti.

Sodim, da bi vlada radikalov, radičevcev in Demokratske zajednice imela 250 glasov.

Dr. Korošec je pokvaril vso situacijo

s tem, da je rekel, da on na Veliko noč ne mobilizira. Jaz pa pravim: Ali je Velika noč zaradi ljudi ali so ljudje zaradi Velike noči? Kaj pa, če Italijani navale na nas ravno o Veliki noči? Ali se bomo dali kar poklati?

Kar se tiče Slovencev, pravim, da Slovenci morajo iti v vlado, toda ne klerikalci. Mi bi državi na ljubo pogoltnili tudi Božo in Uzunovića, toda to bi moralo imeti vidne rezultate, to je da se Uzunović, ki niti šestih ni znal sestaviti vlade, ne sme sedmič dati vlade v roke. In če Boža Maksimović po prvi obtožbi ni znal oditi, mora oditi po drugi obtožbi.

UZUNOVIĆ V AVDIENCI.

Beograd, 2. aprila. Včeraj popoldne ob 5. je bila odredjena seja ministrskega sveta, a je morala biti odpovedana zaradi avdiencie predsednika vlade Uzunovića na dvoru.

Po povratku z dvora ni hotel dati Uzunović nikakih izjav novinarjem o svoji avdienci. Kakor se je iz dobro poučenih krogov, doznalo, je bil Uzunović na dvoru podpisan ukaz o prenosu kraljevske oblasti na vlado za časa bivanja kralja v inozemstvu. Ukaz je bil pripravljen zato, ker se pričakuje, da bi mogel kralj vsak čas odpotovati v Bukarešto, ker so zadnje vesti o zdravstvenem stanju rumunskega kralja Ferdinanda zelo vznemirljive. Misli se, da bo kralj moral v najkrajšem času odpotovati. Pričujejo se samo še najnovejša poročila o zdravstvenem stanju rumunskega kralja.

KRALJ JE PRORAČUN PODPISAL.

Beograd, 2. aprila. Minister financ dr. Marković je izjavil, ko je prišel z dvora, novinarjem, da je poročal kralju o poslih svojega resora. Ob tej priliki je kralj podpisal proračun.

SEJE KLUBOV.

Beograd, 2. aprila. Pred razhodom Narodne skupščine so imeli vsi parlamentarni klubi seje, na katerih so razpravljali o delu za časa skupščinskega

lika zamujena in da bo ves slovenski parlamentarizem izžvenel v absolutni vladi SLS.

Ta nevarnost je tem večja, ker se slovenske neklerikalne stranke ne morejo sprijazniti z mislijo, da se trajnih uspehov doseže le po dolgi pripravi. Vse pa hoče pri nas kar čez noč zavladati in zato je vsa priprava tako nesistematična, da ni SLS v prav nobeni nevarnosti za svojo dominantno pozicijo.

Nahajamo se v popolnoma novi situaciji, ki bo za nas uspešna le, če jo bomo razumeli. Zdi se nam, da je inteligenca ne razume in v tem je vse zlo.

odmora. Na seji Demokratske zajednice je bilo sklenjeno, da morajo biti 19. t. m. vsi narodni poslanci v Beogradu, ker se bo ta dan razpravljalo o obtožbi proti Boži Maksimoviću. Najživahnejše je bilo v radikalnem klubu, kjer so se poslanci zanimali za spomenico, ki jo pripravljajo radikalni centrunaši na predstavnštvo kluba glede sklicanja klubske seje. V tej spomenici se zahteva, da se ne sme nobena nova kombinacija sprejeti v imenu radikalnega kluba brez predhodne razprave v klubu samem. Pašičevci so naglašali, da je tej spomenici svrha zaščititi Uzunovića in Božo Maksimovića pred klubom za vsako politično kombinacijo.

Sejo je imel tudi Hrvatski seljaški klub in so bile dane na tej seji narodnim zastopnikom instrukcije za delo v času odmora. Sklenilo se je, da se prihodnje seje vrše v Zagrebu, na katerih bo sodeloval tudi Stjepan Radić.

LASTNIK »NARODNEGA DELA« ARETIRAN.

Zagreb, 2. aprila. Predsedstvo osrednjega odbora »Narodne obrane« je dalo zapreti Vekoslava Višoševića, urednika in lastnika »Narodnega Dijela« v Zagrebu in sicer z utemeljitvijo, da je ta mož že dve leti v imenu »Narodne obrane« pobiral pri raznih podjetjih na ozemlju Hrvatske in Slavonije denarne prispevke, ki jih ni odvajal »Narodni obrani.« Hkrati zanika osrednji odbor »Narodne obrane«, da bi bilo »Narodno Dijelo« glasilo »Narodne obrane«.

MITA DIMITRIJEVIĆ V ZAGREBU.

Zagreb, 2. aprila. Včeraj je v Zagrebu Mita Dimitrijević prisostvoval seji oblastne skupščine ter je potem izjavil, da oblastna skupščina napravlja prav dober vtis tako po zunanji sliki kot po delu.

Na vprašanje novinarjev je izjavil, da je prišel v Zagreb zato, da bo imel predavanje o temi, ali naj se naša država razvije na osnovi političnih kombinacij ali na globljih etičnih osnovah narodne psihe.

Kralj Ferdinand na smrtni postelji.

Beograd, 2. aprila. Sinoči so prispeli v Beograd vznemirljive vesti iz Bukarešte, da je zdravstveno stanje kralja Ferdinanda zelo slabo. Pričakuje se, da bo kralj kmalu odpotoval v Bukarešto, a naša kraljica Marija je že sinoči prispela v Bukarešto.

V RUMUNIJI SE BOJE DRŽAVLJANSKE VOJNE PO SMRTI FERDINANDA.

Bukarešta, 2. aprila. Zdravstveno stanje rumunskega kralja Ferdinanda je postalo kritično. Zdravniki so izgubili vsako nado. Predsinočnim so imeli zdravniki konzilij in so ugotovili, da je kralj razen influence dobil še pljučnico. V dvornih krogih računajo s katastrofo, ki lahko vsak čas nastopi.

V vsej državi vlada panika, ker se sodi, da pride, če kralj umre, do državljanske vojne. Vlada je v prestolnici in na deželi ukrenila vse, da se prepreči neredi. Prepovedal je listom pisati o vprašanju nasledstva.

UZUNOVIĆ NAPOVEDUJE VEČJI EKSPLOZIV O SITUACIJI ZA PONDELJEK.

Beograd, 2. aprila. Po avdienci na dvoru je imel predsednik vlade Uzunović konferenco z Božo Maksimovićem in je ostal z njim v razgovoru do 9. zvečer.

Ko je prišel Uzunović s te konference, je na vprašanje novinarjev, ali bo kralj odpotoval še ponoči v Bukarešto, odgovoril: »O tem ne vem nič.«

Kaj lahko poveste o avdienci?

»Podal sem kralju poročilo o sprejetju proračuna in o odgoditvi sej Narodne skupščine.«

Govori se mnogo o novih kombinacijah.

»E, to bi mogli vi meni povedati.« Pri tem se je Uzunović nasmehnil. »Vlada mora sedaj delati, da zadosti pooblastilom, ki jih je dobila, da bo imel narod od njih korist.« Na koncu je dejal Uzunović novinarjem, da jih bo poklical v pondeljek in jim dal daljšo izjavo o politični situaciji.

SEJA ZAGREBSKE OBLASTNE SKUPŠČINE.

Zagreb, 2. aprila. Na včerajšnji seji oblastne skupščine se je Štefan Radić bavil z redukcijo uradništva. Rekel je, da je to barbarizem, da se ljudje brez odpovedi mečejo na cesto. Do odpovedi imajo še služkinje pravico.

Državni dohodki se ne uporabljajo tako, kakor bi bilo treba. To ne pomeni militarizem in hegemonstvo, temveč nesposobnost, strankarstvo in neumnost. Za visoke in srednje šole se pri nas mnogo izda, pa vendar je v Srbiji še več srednjih šol, kjer ravnatelji nimajo kvalifikacije in tudi največji del profesorjev ne. To je naša nesposobnost, ne militarizem in hegemonstvo. V proračunu je za vojsko in mornarico postavljeno dve in pol milijarde dinarjev. Mi vemo, da je v našem sosodstvu fašistična Italija, ki utegne vsak čas priti med nas ter med nami izvajati tisto, kar dela Slovani v Istri, kjer se fašistični kamioni vozijo na kazenske ekspedicije in rušijo kmečke domove. Ali hočemo, da bodo tudi pri nas tako delali? Če smo ljudje, moramo biti organizirani, tako da nas ti vragi ne podavijo. To je bil razlog, da smo v narodni skupščini glasovali za proračun vojske. Hoteli smo pokazati, da smo zdrav narod.

Na včerajšnji seji je bila s 63 proti 4 glasovom sprejeta uredba o organizaciji oblastnega odbora.

Ruska sodba o Kitajski.

Znani teoretik angleške Neodvisne delavske stranke (komunistične) H. N. Brailford je sedaj v Moskvi, kjer je imel priliko se sestati z vodilnimi-sovjet-skimi politiki. V pismu z dne 3. marca sporoča mnenja vodilnih sovjetskih politikov o Kitajski.

Rusija je ponosna na zaupanje, ki ga uživa pri Kitajcih. »Težke žrtve smo v ta namen žrtvovali,« je dejal Litvinov, namestnik Čičerina. »Prostovoljno smo se odpovedali vsem privilegijem, ki smo jih imeli na Kitajskem. Resignirali smo na dragoceno pravico eksteritorialnosti ob mandžurski železnici, odpovedali se koncesijam za izkoriščanje rudnikov in železnice, katere koncesije si je pridobila Rusko-azijaska banka. Tudi deset vrst širokemu pasu ob mandžurski železnici, v katerem leži milijonsko mesto Harbin, smo se odpovedali. Svojo popularnost na Kitajskem smo težko plačali.«

Iz razgovorov, ki jih je imel Brailford s Karahanom in Radekom, je dobil Brailford vtis, da so sovjeti nikakor nočejo sedanjí položaj na Kitajskem še poostriiti. V Moskvi so bili začetkom marca veliko preje prepričani, da je kantonski pohod na Šangaj napačen, ker je preveč riskanten. S skrbjo čakajo sovjeti na trenutek, ko se bodo spoprijele kantonske čete z angleškimi. Po njih mnenju igra vrhovni poveljnik kantonske vojske Čangkašjek, ki je bil za pohod na Šangaj, vse preveč vlogo Napoleona. Rusi mnogo več zaupa-jo »krščanskemu« generalu Fengu, ker je ta previden in zmeren. Ruski krogi namreč nikakor ne mislijo, da bo padla na Kitajskem odločitev kmalu. Državljska vojna bo preje stvar desetletij, ko pa let. Oni bi začasno premirje med Kantonom in Čangsolinom pozdravili, ker bi se mogel Jug potem konsolidirati in izvesti vsaj nekaj najpotrebnejših reform. Če bi postal Kanton po svojih socialnih reformah vzorna republika, bi mogel sčasoma osvojiti vse javno mnenje Severa.

Vendar pa je Moskva vseskozi optimistična o izidu državljanske vojne. O generalu Vupeju-u je Moskva mnenja, da je njegova vloga že absolutno doigrana, ker so se njegovi generali že pridružili Fengu, ki bo sedaj sigurno mogel ustaviti prodiranje Čangsolina na jug. O Čangsolinu pa misli Moskva, da so njegove finance v mnogo slabšem stanju, ko pa njegova vojska. Če se ne bodo uspešno končala pogajanja za posojilo, ki jih vodi Čangsolin z britanskimi trgovci v Tientsinu, potem bo prišel v najtežji položaj. Po mnenju Moskve ne privo-govarja Japonska Čangsolinu k pohodu na jug, temveč je to delo Britancev. S stališča britanskih trgovcev bi pomenil uspeh Čangsolina težak poraz strokovnih

zvez in s tem kitajskega delavskega gibanja.

Dočim Rusi dnevne dogodke zelo pazljivo zasledujejo, se osredotočuje vse njih zanimanje na socialni problem Kitajske, kjer bi moglo zemeljsko vprašanje postati tako odločujoče, kakor je bilo na Ruskem. Radek je zbral statistike, po katerih je 55 odstotkov kitajskih kmetov tako revnih, da nimajo dosti za življenje, pa čeprav je skromnost kitajskega kmeta znana. Kljub intenzivnemu delu jih zemlja ni mogla prehraniti in zato so si pomagali z domačo industrijo, s tkanjem in sličinim. Toda val tujih izdelkov je izrinil vse te domače izdelke s trga. Kmetje so bili od generalov silno obdačeni in izmogoževani. Silno so tudi trpeli od plenjenja vojske. Vsled tega so se v zadnjem času silno množile prodaje zemlje. Starih fevdalnih veleposestnikov ni mnogo; v zadnjem času pa so se poleg njih pojavili novi lastniki zemlje, ki nalagajo svoje dobičke iz trgovine v nakupih zemlje. Pričenjajo s tem, da posojajo kmetu denar na žetev in končajo s tem, da postanejo lastniki zemlje. Nato postanejo kmeti njih najemniki in jim morajo plačevati zakupnino v pridelkih. Znaša navadno 50 odstotkov, Karahan ceni zakupnino na 70, Radek pa celo na 80 odstotkov.

Te neznozne razmere so pripomogle, da je postal celo potrpežljivi kitajski kmet revolucionaren. Združuje se v lokalnih odborih, ki so se pridružili Kuomintangu. Kmetske čete so se pričele v guerilski vojni boriti proti Severni armadi, ki jo splošno smatrajo samo kot najemniško vojsko podjetnikov in veleposestnikov. Karahan že vidi prihajati dobo, ko bodo zahtevali kmetje plačilo za svoje žrtve. Kaj bo storila za nje kantonska stranka, če zmagajo južne čete? Nacionalna stranka Kuomintang je sestavljena iz raznih elementov. Na levi je komunistična sekta delavcev in inteligentov, na desnici pa je konservativno krilo, ki ga tvorijo tudi oni posestniki, ki pobirajo od kmeta 70 in 80 odstotkov od donosa zemlje. Ali more stranka rešiti ta problem, ne da bi prišlo v njej do razkola?

Brailford je vprašal, če bi se mogla rešitev izvršiti z ekspropriacijo posestnikov, kakor na Ruskem. Rusi so odgovorili, da je taka rešitev še zelo daleč, čeprav obstoje že sedaj v provinci Kwantung (katere glavno mesto je Kanton) kmetske organizacije, ki zahtevajo razlastitev posestnikov. Verjetna rešitev bi bila po Karahanu ta, da se omeji zakupnina. Najbrže bo Kuomintang določil za vso Kitajsko eno višino zakupnine. Če bo ta določena na 40 odstotkov, potem se bo vse življenje na Kitajskem mirno razvijalo, 20odstotna zakupnina pa bi pomenila že socialno revolucijo.

Kaj so govorili Italijani nekoč.

Ko še ni bila razbita avstrijska fronta in ko se Italijanom še sanjalo ni, da bodo mogli paradirati z »zmagao« pri Vittorio Veneto, so metali italijanski aeroplani na soški fronti letake, v katerih so se kar cedili od same ljubezni do slovenskega naroda in slovenstva.

Rekrutacije v politiki sicer ne pomenijo dosti, toda včasih je le dobro spomine malo objaviti. Zato objavljamo letak, ki so ga metali italijanski piloti in ki se glasi:

Velike razlike posledic zmagae ali pa poraza Velike Britanije ni mogoče prezreti. Velikega brodograja. Njegova odgovornost se je popolnoma razlikovala od odgovornosti ostalih. V njegovih rokah so bili ukazi, ki so v dveh, treh urah lahko odločili, kdo je pravzaprav zmagal v svetovni vojni. Imel je moč, kakršne ni imel noben vladar, admiral, državnik ali pa general. Jellicoe je bil moč, ki je lahko tekmo popoldneva dobil ali pa izgubil vojno.

Jellicoe je bil je bilo močno angleško brodograje. Omenjal je, da je treba neprestano povečevati njegovo moč. Delal je na to, da je bilo podvzeto vse v smislu njegovega očaja. Zato je bil moč, da se mu dalo na razpolago vse ladje iz severnih pristanišč. V svojih očiščljivih dopisih, naslovljenih ministru vojne mornarice, kakor tudi sicer je neprestano podčrteval slabost in nepopolnost sil, ki jih ima na razpolago in povečeval ob enem sovražnikovo brodograje. — Te taktike se je naučil tekom dolgih bojev za denar z raznimi angleškimi vladami. In ta taktika je postala njegova druga narava.

V zadnjem tednu meseca maja leta 1916 je

Slovenski vojak!

Ali veste, da mi vsi, Italijani, Rusi, Francozi, Angleži, Amerikanci, se borimo, ne proti vam, ampak, da vas osvobodimo od nemškega jarma?

Ali veste, da hočemo ustanoviti Veliko Samostojno Jugoslovansko državo, v kateri boste neodvisni, v kateri boste sami svoji gospodarji?

Ali ste pozabili, kako so vas pred vojno sovražili in psovali Nemci? »Windische

bilo ugotovljeno, da nemško brodograje povečuje svojo delavnost. Ob petih, 30. maja je naznanilo mornariško ministrstvo brodograje, da se iz različnih znakov lahko sklepa, da se Nemci pripravljajo na morje. Brodograje je dobilo ukaz, naj se zbere približno 60 milj pred škotskim obrežjem, pripravljeno na vse eventualnosti.

Zadnji dan maja.

Na temelju instrukcij mornariškega ministrstva je zbral sir John Jellicoe nasproti Scapa Flow in Cromasty 24 dreadnoughtov, tri bojne križarke, tri eskadre križark in tri torpedovke. To je bilo 31. maja zjutraj, 1. 1916. Admiral Beatty je bil poslan 65 milj naprej, s šestimi bojnimi križarkami in z dvema eskadrami križark. V tej formaciji naj oboje skupini pluli proti Helgoland Bightu od dveh popoldne, ki bi se moral Beatty vrniti h glavnemu brodograju, če bi ne opazil ničesar važnega. In celo brodograje bi potem vozilo še malo vzhodno proti Hein Reefu, predno bi se vrnilo.

Dan je bil jasen in miren. Admiral Beatty je že odredil, da se ladje obrnejo in v 14.15 minut so vse velike ladje že izpolnile ukaz. Tudi eskadra križark je že pripravljala, da izpremeni smer, ko je lahka križarka »Galatea« zagledala v daljavi osmih milj ladjo. In ob 14.20 minut je javila: »Sovražnik na vidiku. Dve križarki, brčkone sovražni v smer proti jugozapadu.«

Hunde so imenovali Slovence! Sedaj imajo sladke besede za vas. Zakaj so se tako hitro spreobrili? Ali menite, da so vam postali naklonjeni v srcu? Ne! ampak zato, ker vas rabijo.

Vaše družine pustijo stradati doma od glada in kolikor dalje se bode borili za Nemce, toliko bolj bode podaljšali trpljenje vaših.

Slovinci zavedajte se vaše Slovanske Krvi! Vaši krvni bratje: Čehi, Poljaki, Slovaki in Srbi, vsi trpijo pod namškim jarmom. Sedaj je došel odločilen trenutek! Otrsite se tega jarma in s tem osvobodite vas — in vaš Narod.

Pridite k nam z dvignjenimi rokami in mahajte z robcem, sprejeli vas bomo kot brate.

Ne verujte vsem bajkam, katere vam pripovedujejo vaši častniki! Ni res, da trpimo gladu v Italiji! Imamo vsega v obilici, in oni od vaših, ki so prišli pred vami v Italijo, so se čudili kako dobro se imamo v Italiji.

Slovinci zavedajte se svoje slovenske krvi, so govorili nekoč Italijani našim vojakom. Danes pa hočejo z ognjem in mečem zatreti to vest! In ravno te dni je poslanec Besednjak v pogumnem govoru zamenj brnil v rimskem parlamentu pravico slovenskega naroda do pouka v materinskem jeziku. Minister Fedele ni niti za las odstopil od raznarodovalnih odredb in asimilacija Slovencev je prva zahteva Italije.

Ampak pride še čas, ko bo tudi za slovenski narod nastopil dan pravice in ko se bo zrušil v prah vsa fašistovski sistem.

Zakaj ni pozabil slovenski narod na besede iz italijanskega letaka, da se mora zavdati svoje slovenske krvi in zato ta kratka rekrutacija.

Prosveta.

»MLADINA«

Kdor bi danes presojal »Mladino« kot enoten izraz v svojem hotenju že uravnovešene in strnjene mlade generacije bi delal njej sami krivico. Med doraščajočimi sodružniki te revije ni, — kar smelo trdim, — nobenega, — ki bi mogel nastopiti v imenu vseh svojih tovarišev in brez bojzani lahko zapisem, da je mnogo problemov, o katerih so si posamezni pripadniki tega pokreta sicer na jasnem, ki pa kljub temu niso jasni še za ves pokret. Od tod toliko raznovrstnost med objavljenimi stvarmi in od tod tudi neko navidezno notranje nasprotstvo, ki ga ugotavljajo površni čitatelji pri čitanju »Mladine«.

Le v nekaterih točkah si je »Mladina« že priborila izkristalizirano stališče in te točke so bistveno važne. Neomajna, brezkompromisna afirmacija Slovencev je gotovo glavna osnovna črta skupne miselnosti »Mladine« in njenih sodružnikov. Ostali problemi, pa naj bodo socialnega, idejnega, gospodarskega ali umetniškega značaja, izhajajo večinoma s stališča »Mladine« do Slovencev. Ker jih »Mladina« pojmuje popolnoma pravilno kot probleme, ki so bistveni šele, če so pojmovani v zvezi s problemom Slovencev, jih tretirajo posamezniki sicer raznovrstno in včasih celo nasprotujoče, vendar pa vedno le v svojem lastnem imenu.

Dasi je razumljiv odpor nekaterih krogov proti »Mladini«, ki kljub temu popolnoma neosnovan očitke z gotove strani, da je »Mladina« glasilo kake politične skupine in tudi gospod Podbevšek naj si zapomni, da je trditve o komunistizmu »Mladine« navadno podtikanje, ki je bilo izrečeno gotovo v skladu z njegovo devizo: Če odgovarja tvoji etiki, če odgovarja krivici, jo stori... Enako krivičen kakor očitke komunistizma, je gotovo tudi očitke agrarizma. »Mladina« gotovo ni dala povoda za te očitke, vzrok zanje morajo biti globji in so najbrže ravno v stremljenju, ki že odnekad vlada pri nas, namreč, da se zaduži vsaka svobodna rečena beseda.

Dejal sem, da pokret »Mladine« v svojem hotenju ni uravnovešen. Najbolj očitno je to pri pojmovanju umetniških problemov. Tu se more, vsaj pri leposlovju, ugotoviti nekaj odpora proti laripurlarizmu, ali kar je nazadnje usoda vseh glasil mladih generacij, je namreč to, da hotenje izraženo v raznih programatičnih člankih, ne odgovarja točno leposlovnim prispevkom, ki so vse premalo mladinski in se jim pretežno še pozna epigonstvo starejše slovenske literarne generacije. V tem oziru smatram, da »Mladina« le škoduje priobčevanje sicer izbrusjenih in gladko zvnečih Glaserjevih verzov (njegov epital na Srečka Kosovela je prav voden in

bi ga Kosovel gotovo sam odklonil), ki so popolnoma nasprotni onemu, kar mladina sedaj išče. Zaman opozarja Mrzel na Mišičevo gibanje v Srbiji in trdi, da bi mogel tudi zenitizem naši mladi literarni generaciji kaj dati. Zaman so tudi Kosovelovi literarno programatični članki.

Srečko Kosovel je kot pesnik gotovo nesporen, med ostalimi zasluži s svojim izrazitim talentom pozornost Kundič, dasi ima njegova poezija malce težak izraz. Tudi prispevki Stanka Mencingerja kažejo samorastlost. Omeniti je dalje še Gspana, Košaka, Kotnika, Rehara in Oevirka. Leposlovni prispevki Bratka Krefta »V zakotni ulici« pomenja nekaj poskus ponovne uvedbe naturalističnih motivov v naše leposlovje.

Programatično je pokret okrog »Mladine« borbeno razpoložen proti starejšim generacijam. Izvajanja Vladimirja Premru odgovarjajo bistveno pravilno temu odporu in čeprav je ta ali oni hudo prizadet.

Vinko Košak ni toliko pomemben kot avtor raznih lirčnih impresivnih pesmic, pač pa kot publicist. V svojih člankih (Slovenska univerza, Jugoslovanski film, Rihard Jakopič itd.) nastopa borbeno v vseh vprašanjih, tiščočih se Slovanstva. Njegova izvajanja so v skladu z mišljenjem vse mladine in gotovo tudi dela naše javnosti. O slovenskem vprašanju razpravljajo še Alešovi in Mlinarjevi prispevki.

Oničjevi prispevki obravnavajo nekatere, deloma tudi manj važne kulturne probleme (Tretja etika Antona Podbevška).

O problemu gledališča pišejo Rehar, Kreft in Debevec. Rehar dokaj popolno, vendar pa dovolj informativno obravnava novo nemško dramatik, Bratko Kreft ima zanimiv članek o ruskem teatru, z Debevčevim uvodom k objavljenemu intervjuu z novim gledališkim intendantom pa se najbrže le malo kdo, ali pa nihče od mladih sodružnikov ne strinja in tudi dejstvo, da je »Mladina« objavila ta intervju, ji ne bo pridobilo novih simpatij. Mladina vidi v imenovanju g. Kregarja za gledališkega intendantia le akt partizanstva in ni drugega. Le s tega stališča in iz tega principa borbe proti vsakemu partizanstvu sme razpravljati »Mladina« o intendantstvih kakor o vsakem drugem, osebno ali neosebno vprašanju.

Vprašanje sodobne vzgoje načunja članek J. K. »Nekaj o sodobni vzgoji«. Članek ne opozarja direktno, kako naj se reforma sedanje šolske vzgoje izvrši, pač pa prihaja do zaključka, da je taka reforma nujno potrebna.

V 6. številki priobčuje Janko Traven kratiško študijo o slovenskih gospodarskih problemih, njegova sklepanja pa so le deloma pravilna.

Alfons Gspan je pokazal prav dober kritičen smisel v urejevanju Gradnikove zbirke »De profundis« in v poročilu »Dva večera v Mestnem domu« (Debevčev in Podbevškov).

Dr. Vebrov »Sokrat« se nadaljuje. Mladini ni na škodo. Polemika dr. Sodnikove proti Vidmarju radi ocene knjige o dr. Jugu je pa res odveč. Točno in pravilno ocenjuje »Mladina« knjige Vodnikov družbe (Oevirk) in Kmetijske matice (B. K.).

»Mladina«, taka, kakor je, je plod mladih ljudi, ki se z ljubeznijo oklepajo svojega glasila. Res je, tudi »Mladina« ima svoje napake in v nekaterih vprašanjih celo zmotno stališče, ali večjo pozornost naše javnosti bi vseeno zaslužila. Naravnost sramota za ves slovenski svet je, da ima v zadnji številki, poleg običajnega inserata Merkurjeve tiskarne, kjer se tiska, en sam inserat in še tega je dal — neki slavoslovi židovskih trgovcev. Gotovo je, »Mladina« ima vse pogoje za upravičenost obstoja in če slučajno preneha, bo praznina, ki nastane za njo večja, kot si kdo morda misli.

Ciril Kočvar.

KRATKE VESTI.

V Maroku so domačini v bitki pri Ankarinu in v ozemlju Beni Hasan ubili štirideset Špancev in razpršili dve španski stotniji.

Norveški prestolonaslednik je že več dni pogrešan. Izgubil se je na neki smučarski turi s svojim spremstvom vred. Za njim so poslani pomožne ekspedicije.

V nemški vladi je nastal nevaren spor, ker zahtevajo demokratje znižanje vojaških odstotkov za deset odstotkov, dočim druge vladne stranke nočejo pristati na to.

Ghandija, vodjo indijskega nacionalizma, je zadela srčna kap. Njegovo stanje je težko.

škimi ladjami, ki so se pojavile na obzorju, ne pluli še močnejši oddelki. Toda prve so bile opazene le lahke križarke in torpedovke. Približno ob 15.20 minut je opazila »New Zealand« pet sovražnih ladij in končno po 15.31 minutah je »Lion« razločila vse nemške boje križarke, eno za drugo. Admiral von Hipper se je menda eno uro ukvarjal s poizkusi, podobnimi poizkusom Beatty-ja. Njegove lahke križarke so zavozile med angleške izvidne ladje. Hipper jim je hitel na pomoč in ob 15.20 minut naenkrat opazil celo eskadro Beatty-ja, ki je s polno paro vozila proti nemškemu brodograju, spremljana od lahkih križark in podpirana od velikih sivih oblakov na zahodnem nebu. Kakor 24. januarja l. 1915. je bil tudi zdaj nagel. Ukazal je brodograju, naj se takoj obrne in odredi, naj navidežno jadra proti nemški obali. Zdal sta bila dva faktorja na delu. Beatty je dobro vedel, da je mogoče prisiliti sovražnika k boju, dočim se je Hipper dobro zavedal, da vabi angleške brodograje, da bi zadržalo naprej, naravnost v žrelo velikega nemškega brodograja. Obe eskadri sta pluli po morju, ki je kmalu odmevalo od oglušujočega ognja topov. Poveljnika obeh ladij sta imela najboljši nade. Beatty — ker je bil gotov, da je sovražnika pravzaprav že premagal, von Hipper pa, ker se je v duhu dobrikal svojemu naertu, kako izvabi sovražnika v zasado.

Bilo bi neverjetno, da bi za prvimi nem-

Dopoldne ob 10.30 igrata Reka in Svoboda. Za favorita velja tu Reka, toda naletela bo v sedaj ojačeni Svobodi na jako nevarnega tekmeča.

Spominu + Fr. Učaku. — SK Ilirija opozarja svoje članstvo na koncert pevskega društva »Grafika« na Golniku, dne 3. t. m. in s tem združenim obisk na grob člana SK Ilirije + g. Franceta Učaka v Križah ter poziva klubove člana, da se pridružijo »Grafiki«. Odhod z gl. kolodvoru v nedeljo ob pol 12. uri, povratek ob 21.; poskrbljeno je za polovično vožnjo. — Odbor.

Profesionalne rokoborbe za svetovno prvenstvo na Dunaju. 16. dan. V lahki teži vrže Kawan (Dunaj) Čeha Brezino v 5:20 z bočnim premelom, Dunajčan Solar pa položi Čeha a Rakušana v 3:55 z lučnim prijemom. — V teži teži premaga Poljak Gerikof Čeha Swatona v 4:19 s podprijemom od zadaj in polnelzonom. Veliko senzacijo je vzbudil poraz svetovnega prvaka Estonca Jaaga. Jaago je bil v enem zadnjih bojev občutno ranjen na zgornji čeljusti in nekoliko vsled rane, nekoliko pa, ker ni bil kos velikanski moči Amerikanca Bahna, se ni mogel ubraniti silnih napadov svojega nasprotnika, ki ga je po 12:32 spravil s kravatno na obe rameni. Velezanimiv je bil tudi boj z Rusom Paradonovom in Monakovčanom Schwarzem. Po več ko eno uro trajajoči borbi je spavil Paadanov svojega nasprotnika na tla in tako vodil z 1 točko, toda Schwarz je nastavljal nato še dva lepa prijema in si je na ta način zagibal 2 točki in s tem zmago.

Nova sprinterska zvezda se je pojavila v Ameriki v osebi Jose Barrientosa iz Havane, ki je pretekel v Newyorku 100 m v 10.4 sekundah. — Pri isti prireditvi je zboljšalo moštvo Jawa-univerze v stafetnem teku na 2 milj. svetovni rekord od 7:35 na 7:24.8.

Pri plavalnih tekmah za švedsko prvenstvo visokošolcev v Stockholmu je zboljšal Lundahl rekord v hrbtnem plavanju na 100 metrov od 1:15.9 na 1:14.8. Tudi drug zmagovalec je prišel preko svetovnega rekorda in dosegel čas 1:55.5.

Uspehi norveških skakalcev. Per Oskar Andersen je zboljšal pri norveških halskih prvenstvenih tekmah skandnavski rekord v skoku brez naleta na 3.335 m. V skoku v višino brez naleta je zmagal Sverre Helgesen z 1.575 m.

V maratonskem teku (42 km) v Baltimore je prispel kot prvi na cilj znani tekač de Mar v 2:43:49.8; tekel je tedaj 1 km poprečno v 4. min.

Gospodarstvo.

SPLOŠNE DOLŽNOSTI DAVKOPLAČEVALCEV V II. ČETRTLETJU 1927.

(Opozorilo Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. maja 1927 dospo v plačilo neposredni davki za II. četrletje 1927. Ako davek za leto 1927 še ni predpisan, je plačati obrok po višini zadnjega definitivnega predpisa. V tej izmeri plačani obroki se obračunajo povodom definitivnega davčnega predpisa za leto 1927.

Davčni uradi so upravičeni zaostale davke prisilno izterjati, ako se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti in zaračunati poleg 8% zamudnih obresti še eksekucijske stroške, ki znašajo za opomin 1 paro od vsakega dinarja dolžne državne davčnine.

II. Posebna pridobitina.

Podjetja, ki javno polagajo račune, so dolžna vsako leto tekom 14 dni po odobritvi računskega zaključka, a najkasneje do 30. junija predložiti napoved za odmero posebne pridobitine.

III. Davek na poslovni promet.

Davkoplačevalci, ki vodijo knjige opravljenega prometa, to je oni, kateri promet je v letu 1926 presegel vsoto 36.000 Din., so dolžni do 30. aprila 1927 odpremiti s posebno prijavo davek od prometa, opravljenega v I. četrletju 1927.

Ostali davkoplačevalci, ki plačujejo davek na poslovni promet pavšalno, to je po višini prometa, opravljenega v I. 1926, plačajo sočasno z ostalimi davki tudi drugi obrok davka na poslovni promet predpisanega za leto 1927, v primeru pa, da ta še ni predpisan v izmeri predpisa za I. 1926.

IV. Davek na zaslužek telesnih delavcev.

Delodajalci, ki opremljajo pobrane zneske z mesečnimi seznami, morajo odpremiti pobrane zneske in predložiti sezname najkasneje do 14. vsakega meseca, delodajalci, ki opremljajo pobrane zneske s četrletnimi izkazi, pa tekom 14 dni po preteku vsakega četrletja, to je do 14. aprila 1927.

V. Razgrnitev izkazov o predpisanih davkih.

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v I. četrletju 1927 bodo predpisani izkazi razgrnjeni prvih 15 dni meseca aprila 1927, kolikor davkoplačevalci niso bili na

razgrnitev izven tega roka posebej opozorjeni.

Prizivni rok se pričinja s 16. dnem po razgrnitvi in traja 15 dni.

VI. Dopolnilna prenosna taksa.

Drugi obrok dopolnilne prenosne takse, ako presega letni predpis znesek 500 Din., je plačati od dne 1. do vstetega dne 15. aprila t. l.

Kdor ne položi predpisane vsote v tem roku, plača poleg redne takse in 8% zamudnih obresti za kazni še dvakratni znesek nepoložene takse.

VII. Taksa na kupone ali dividende in na tantijeme.

Od kuponov ali dividend in od tantijem se plačuje po pripombi 5. k tarifni postavki 10. taksa 1%. Takso je položiti pri davčnem uradu v 15 dneh po odobritvi bilance. Prekoračenje tega roka se kaznuje s trikratnim zneskom redne takse.

× **Prijavitve zaloge alkohola in žganja.** Kakor že vemo, je finančna kontrola dobila nalog, da v svrhu povrnitve prejšnje trošarine na alkohol in žganje, kolikor presega sedanjo od 1. aprila t. l. znižano izmero, popiše zaloge. Da se finančni kontroli olajša delo in pospeši poslovanje, naj vsi trgovci, ki imajo na zalogi alkohol in žganje, naznanijo pristojnemu oddelku finančne kontrole svojo zalogo, detajlirano po vrstah blaga (špirit, rum, liker, žganje itd.) in po hektoliterskih stopnjah ali litrih, če bi jim stopnje slučajno ne bile znane. Hkratu naj prosijo za uradno ugotovitev prijavljenih zalog. Prijavo naj pošljejo finančni kontroli tekom 24 ur. Enako prijavo naj pošljejo finančni kontroli tudi trgovci, ki imajo večje zaloge kavinah nadomestkov, riža, sveč in karbida, za katere je trošarina plačana po prejšnjih od 1. aprila t. l. ukiniteljnih predpisih.

BORZE.

Ljubljana, 1. aprila. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 86.50 — 87, Vojna škoda 0 — 338, zastavni in komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 195 — 197, Ljubljanska kreditna 150 — 0, Merkantilna 99 — 100, Prastedion 850 — 0, Kreditni zavod 160 do 170, Trbovlje 420 — 0, Vevče 120 — 0, Stavbna 55 do 65, Šešir 104 — 0. Blago: Tendence za madiere živahna, za deželne pridelke mlačna. Zaključenih 5 vagonov lesa. Zagreb, 1. aprila. Devize: Dunaj izplačilo 800.5—803.5, Berlin izplačilo 1352—1355, Budimpešta 995.5—998.5, Italija izplačilo 265.05 do 267.05, London izplačilo 276.2—277, Newyork ček 56.75—56.95, Praga izplačilo 168.8 do 169.1.

Curih, 1. aprila. Beograd 9.13, Berlin 123.28, Newyork 519.875, London 25.2525, Pariz 20.865, Milan 24.35, Praga 15.40, Budimpešta 90.70, Bukarešta 3.2225, Sofija 3.75, Dunaj 73.1375.

Dijaški vestnik.

Ljuba D. Jurković:

SEPARATISTIČNI NACIONALIZEM SLOVESKIH MARKSISTOV.

(Odgovor tovarišu L. Mrzlu.)

II.

V svojem napadalnem članku sem preziral nekatere ideje ljubljanskih študentov v pogledu odnošajev do SHS. Pri tem nisem z ničemer niti najmanjše užalil čustva slovenskega naroda, razume se, če ne velja žaljenje ponudena bratska roka in odkrita beseda. Tega nisem nikdar storil in pozivljam vso pošteno slovensko javnost, da prečita ta spis in vse moje članke, ki sem jih vedno s polnim imenom podpisal ter naj presodi, če sem kdaj s kakim besedo užalil slovenski narod v vsem tem času mojega skromnega javnega dela v Sloveniji. Ravno nasprotno. V vseh mojih člankih in besedah, o tem sem prepričan, se najde mnogo in mnogo dokazov resnične ljubezni in simpatije za ves slovenski narod in za vse njegove probleme in to dokazujem tudi s svojim privatnim življenjem. Slučaj je hotel, če že moram govoriti o sebi, da sem takoj prvi dan svojega prihoda v Ljubljano pred 5 leti pred Prešernovim spomenikom imel govor za neosvobojeno slovensko Koroško pred množico ljudi in tako dokazal svoje simpatije za Slovence. Od tega dneva dalje je moje delo, pa če ima še tako strankarski značaj, vedno prežeto z resnično ljubeznijo do slovenskega naroda. Tov. Mrzel je v resnici slep, če vid. v meni Antislovenca in povsod samo srbskega radikalskega partizana: zakaj in kako?

»Zgodovinska tragika, ki jo preživlja slovenski narod«: slovenski narod se je jasno in odkrito pred vsem svetom opredelil leta 1918. To je zgodovinsko dejstvo. Kar se tiče naših neosvobojenih bratov, katerih so se sedaj spomnili tudi marksisti, vidimo mi Srbi in prav dobro občutimo vso tragiko tega

momenta in njegovo pavo težino in vemo tudi za en edini izhod: sežna in zajedniška borba vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev za osvobodjenje in združitev zaslužjenih bratov! Kdor zahteva drugo rešitev za to živo rano na našem narodnem telesu, ta je do obupe slep in ne vidi resnosti in težine sedanjega položaja. Kdor se v sedanjih trenutkih smeje tej zajedniški borbi, ta je izdajalec najsvetejših narodnih interesov. To osvobodjenje ne bo prišlo nikoli z delom onih, ki rušijo temelje naše svobodne narodne države. To je naša skupna skrb nas vseh in naše obojane sile. Tov. Mrzel nima čustva za to tragiko.

Da so Slovenci poslušali nas Srbe in to ravno šefa vami tako mrzke radikal. stranke g. Nikolo Pašića, bi imeli danes mnogo boljše meje, kakor jih imamo, slovenski narod ne bi bil tako razcepljen, kakor je, — tragika slovenskega naroda bi bila mnogo manjša. Za to tragiko nosijo polno odgovornost pred vso in pred zgodovino Slovenci sami. (Glede tega predmeta glej dokumentirano knjigo odličnega Slovence g. dr. Ribara pod naslovom »Jadransko vprašanje«. Tu se nahajajo objavljeni dokumenti v potrdilo moje trditve.) Kar se tiče plebiscita na Koroškem je boljše, da niti ne govorimo; mar smo mi Srbi krivi, da se je slovenski narod opredelil za Avstrijo?

»Nacionalna svoboda Slovencev«: o tej svobodi v naši državi je odveč vsaka beseda. Vzporedite stanje 1. 1914 s sedanjim, in videli boste jasno razliko: Slovenci po svojih predstavnikih ne odločujejo samo o usodi svojega naroda, nego tudi srbskega in hrvatskega naroda, odločujejo v državni upravi itd., in to enako, pa naj so njihovi predstavniki v vladi ali v opoziciji. Če navedemo aktualno situacijo: dr. Gosar, dr. Kulovec in inž. Serbec so ministri kraljevine SHS, njihove navedbe so obvezne za vse državljane te države. Če so pa politični predstavniki slovenskega naroda dosedaj vodili svojo politiko tako, da so od tega občutili težke posledice najširši sloji naroda, ni temu nič čudnega.

Ko sliši človek, ki ljubi pravico in resnico, kake stvari se mu pravzaprav očitajo, se proti temu upre. Odkod in zakaj ta silna mužnja do tega nesrečnega srbskega naroda, ki je toliko že dal in katerega najširše seljaške mase se odlikujejo po junaštvu in globoki duševni kulturi, ki je najvidnejše izražena v epskih in lirskih narodnih pesmih in ostalih umetniških produkcijah? Odkod torej to? Kaj morda naš narod, in to ravno naše seljaške mase, ne stoji mnogo višje od mase mnogih narodov t. zv. kulturnega zapada, ki vam toliko imponirajo, pa naj je naš narod tudi gol in bos in naj živi na sešljak v bedi, siromaštvu in trpljenju?

»Srbski gost med nami«: Onim Slovincem, ki jim je kak Srb tujec, je to dokaz, da se je njihova duša oddaljila od naroda, da je postala tako strašno neslovenska in da je prišla pod usodni vpliv tuje, neslovenske »kulture«. Kaj smo morda res prišli že tako daleč? Kaj se more kak akademik tako daleč izpozabiti? Jaz ne verujem v to. Odkrito rečem: jaz se nisem nikoli počutil za gosta v Ljubljani, ne jaz in ne moji tovariši Srbi ali Hrvati, najmanj pa ne naši univerzi, kjer smo se vedno aktivno udeleževali s svojimi tovariši Slovenci v vseh organizacijah in pokrekih, čutec se vedno eno z njimi. Mi smo tu v svoji hiši, enako, kakor se počutijo v svoji hiši vsi oni Slovenci, ki se nahajajo v velikem številu v Beogradu, Zagrebu in v ostalih krajih naše velike Domovine

(Dalje prih.)

To in ono.

BANAT V ŠTEVILKAH.

Trgovinska zbornica v Velikem Bečkereku ki je izdelala te dni statistiko o Banatu, iz katere posnemamo sledeče:

Naš Banat obsega 9700 kvadr. kilometrov. Število prebivalstva znaša 580.000, in sicer 245.000 Srbov; 135.000 Nemcev; 102.000 Madjarov; 72.000 Rumunov, pripadnikov drugih narodnosti pa 25.000. V Banatu je pet okrožij s 173 občinami in pet mest. Mesta so: Veliki Bečkerek, ki šteje 35.000 prebivalcev, Vršač, ki šteje 26.500 prebivalcev, Vel. Kikinda, ki šteje 26.000 prebivalcev, Dančevo, ki šteje 19.500 prebivalcev, Bela cerkev, ki ima 9.600 prebivalcev.

Obdelanega polja je v Banatu 1.067.273 katastralnih orolov; vinogradov 29.579 katastralnih orolov, s sladkorno peso je posejanih 8600, s tobakom pa 4550 kat. orolov; travniki zavzemajo površino 167.000 kat. orolov.

Zivine ima Banat: Konj 136.854, goved 99.000, prašičev 159.000, ovac 288.000, koz 1412, oslov 767.

V Banatu je obrtnikov 11.096, trgovcev 4925, denarnih zavodov 45, tovarn 285, mlinov 115. V minulemu letu je prišlo v konkurz 53 trgovcev, 1 industrijsko podjetje in en obrtnik.

Kar se tiče transportnih možnosti, ima Banat 15 železniških prog, ki merijo 265

kil metrov; plovne reške proge merijo 373 kilometrov.

Lansko leto se je eksportiralo iz Banata 200 vagonov sena, 5 milijonov meterskih stotov pšenice; 8 milijonov meterskih stotov kruze, 6.000 hektolitrov vina, 5.000 konj in 10.000 svinj.

Ustanovni kapital denarnih zavodov znaša 61 milijonov dinarjev, rezervni fond 18 in cel milijon dinarjev. Lansko leto je plačal Banat 126 milijonov dinarjev davka.

PROTESTNI SHODI PROTI REDUKCIJI ŽELEZNIČARJEV.

Razburjenje med železničarji radi redukcije osoblja in plač je narastlo s 1. aprilom, ko se je izvršila odpoved skoro 400 progovnih delavcev, ter so se z istim dnem v kurilnicah znižale urnine delavcem in profesionistom za 25 par, 50 par, nekaterim celo 3—4 Din na uro.

Višek razburjenja pa je povzročila okrožnica direktcije, da se uvede pri progovnih delavcih tedensko dva dneva brezplačnega dopusta.

Zato se vrše protestni shodi po celi državi in sicer v Sloveniji: 1. aprila je bil v Mariboru, v Götzovi dvorani ob 7. zvečer, 2. aprila v Ljubljani, Mestni dom ob 7. uri zvečer in v Celju. 3. aprila dopoldne oziroma popoldne v Ptuj, Ormožu, Kranjski gori, Zalogu, Bistrici-Limbušu, Grobelnem, Celju, Brezicah, Borovnici, Sisku, Zidanem mostu, Litiji, Dravogradu, Brezncem, Novem mestu, Vidmu-Krškem, Logatcu, Pragerskem.

Na Hrvaškem v Indijji, Brodu, Jese-novcu, Bjelovaru.

Priobčujemo to, da se zainteresira javnost za mezdno gibanje železničarjev, ki se ne bore za kake pretirane zahteve, nego za vsakdanji kruh, ki jim je bil dosedaj itak zelo borno odmerjen.

Telefonske vesti.

ZAGREBSKA »RIJEČ« PRENEHA IZHAJATI.

Zagreb, 2. aprila. 1. julija preneha v Zagrebu izhajati samostojnodemokratski dnevnik »Riječ«, ki izhaja že 23. let. Vzrok so denarne težave. S 1. aprilom je bilo vsem članom uredništva odpovedano. Prestanek lista se izvrši v obliki združitve z beograjsko »Rečjo«.

ZAGREB PODARIL NOVINARJEM STAVBIŠČE.

Zagreb, 2. aprila. Včeraj je bila seja samoupravnega odbora mestnega zastopstva, na kateri je bilo sklenjeno, da se novinarskemu udruženju v Zagrebu dodeli stavbišče na »Trgu 29. listopada« za novinarski dom.

ŠE VEDNO NOVE ARETACIJE KOMUNISTOV V BEOGRADU.

Beograd, 2. aprila. Policija še vedno ne daje nobenih obvestil o aretaciji komunistov, ki so izdajali tajni list. Doznava se, da sta bili odkriti še dve celfici in da bo prišlo do aretacij nadaljnjih oseb, tako da se zdi, da bo stvar zavzela večje dimenzije, kakor se je prej mislilo. Organom policije je uspelo, da je odkrila malo tiskarno, kjer so izdajali komunisti tajni list »Mali boljševik.« Policija je obkolila hišo in prišla nekoliko komunistov.

GRŠKO-RUMUNSKA TRGOVINSKA POGODBA PODPISANA.

Bukarešta, 2. aprila. Predvčeršnjim je bila v Atenah podpisana grško-rumunska trgovinska pogodba.

Širite „Nar. Dnevnik“.

Zvitke (Rolle) za računske stroje, blagajne

vseh s stemov ima vedno in v vsaki količini v zalogi
LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6/1.

Se priporoča za tisk
vseh trgovskih,
obrtnih, industrijskih
in uradnih tiskovin.
Lastna knjigovoznica

TISKARNA MERKUR
TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA D. D.
LJUBLJANA, Simon Gregorčičeva ulica 13.

Tiska časopise, knji-
ge, brošure, cenika,
tabele, statute, va-
bila, letake, lepake,
posetnice t. t. d.

Viggo Cavling:

Školjka.

I.

Posvečenje.

Bilo je o božičnem času v Londonu. Na dveh najbolj odličnih trgovskih cestah, na Regent Streetu in na Piccadillyu sploh ni bilo mogoče priti preko ceste. Stražnik na oglu, veliki, rdečebri Bobby, ki so ga milijoni v Londonu dobro poznali, je spustil svojo z jeklom okovano roko doli in nehal urejati promet. Stisnil je roke k bokom in se zadovoljen nasme nil. Kajti danes je šlo vse dobro. Ljudje so bili v prazničnih oblekah, kolesa so se premikala mirno in varno. Čustvo bratstva, sočustvovanja in medsebojne naklonjenosti je vladala kot žarek gloriole v vseh srcih; vse je bilo tako razpoloženo, kakor da prinese jutrajšnji dan poslanstvo in znamenje miru in sreče za ljudi v bodočnosti.

Najbolj marljivo gibanje pa je bilo v velikih ubožnih predmestjih, v Whitechapelu in Stepneyu. Po teh prostranih kamenitih puščavah je plavala radost z isto močjo kakor po z lesom tlakovanih avenijah West-Enda. Prodajalne so se preselile na trotoarje, okna so bila okrašena z bujnimi barvami; nad glavami ljudi je viselo božično zelenje, smrekove vejice so krasile stene hiš in sre-

di širokih ulic so bile urejene izložbe, iz katerih je odseval pisano razkošje.

Majhen šestleten deček je stal na cesti in opazoval z vlažnimi očmi vso to lepoto. Alfred se je upal prvič v življenju s svojega doma v Mile End Road, da si ogleda veliki svet. Ta krasota ga je očarala in prišel je toliži z rokami, ko je videl Pavlino ter prisluškovati ljubkim glasovom, ki so prihajali iz lesenih piščali lajne. Ni čutil mraza; pozabil je na materina svarila, stopal je vedno dalje, da se nagleda še več lepote in da se nadiha udobne svetlobe, ki je ni nikoli spoznal v malem, temnem stanovanju v Mile End Road.

Pot ga je vodila tudi do londonskega pristanišča. Tu se je božič poznal bolj kot kje drugje. Visoka dvigala so se izpenjala kvilsku, parniki so pluli v gostem številu. Težke vreče riža in moke so se zibale na železnih verigah, vsi živci so bili napeti, samo, da bi se blago izkrcalo še predno se prične prazniki. Nad parniki je plaval vonj vročega, skrivnostnega orienta, iz dimnikov in vrat so se dvigali težki oblaki in nad pristaniščem se je raztezala mastna megla.

Alfredov pogled je krožil nad jeklenimi parniki. Oči so mu uživale ob tem bogatem življenju in globoko si je zaželel, da bi bil tega življenja deležen in da bi odšel preko modrega morja k jasnim, svetlim oba-

lam. Ni videl zakaj, toda želel si je. Nato je odšel dalje.

Stopal je po strmih, zavitih ulicah Citya, kjer so se nahajala velika trgovska poslopja, podobna svetlim ognjenim gradovom. Vrteča vrata so metala ljudi na cesto in sprejemala nove. Prekoračil je trg, stopil mimo dveh dolgih vrst avtomobilov in se naenkrat znašel v ogromnem vestibulu — na kolodvoru Liverpool-Street, največjem kolodvoru v Londonu. Tu je vladalo neprimerno živahno vrvenje. Vlaki so ropotaje vozili pod oboki, množice so izstopale iz njih, potniki pa so se pripravljali k odhodu ter si krčili pot skozi omrežje tračnic, ki se je razcepljalo pod tuneli in viadukti in se izgubljalo v daljavo. Alfredu je postala glava vroča, ko je stal tu v tem hrupnem vrvežu. Odšel je dalje.

Stopal je mimo velikih bank, mimo teh zamreženih ječ denarja, mimo okovanih oken, za katerimi je ležalo zlato, kakor je slišal, nakopičeno v ogromnih piramidah. Šetal se je skozi Cheapoide in je videl pred seboj prekop, po katerem so se gugali obnibusni parniki; ob abali je odšel do Trafalgar Squara, kjer je opazil visoko nad seboj v zraku malega možička s sabljo — pomorskega junaka Nelsona.

Šel je skozi tihe ulice, kjer so se dvigali razkošni marmorni portali nad vhodi v klub-ska poslopja, skozi ulice, kjer so držali av-

tomobili po mačje tiho preko mehkega asfalta. Prekoračil je trgovske avenije West-Enda, kjer je gučica grozila da onemogoči vsak promet. Omnibusi so držali po lesenem tlaku in konduktorji so vabili ljudi, naj vstopijo.

»To pot! To pot! Do Elephant and Castel, do Finchleya, do Wimbledona, Battersea, Stepneya! To pot!«

Alfred je vtaknil roke v žep, da si jih ogreje. Ko ni to nič pomagalo, je tekel dalje, dokler se ni skoro brez sapa znašel v nekem parku.

Nad mestom se je že razprostirala tema. Velike vile s krasnimi fasadami, nazobčanimi stemeni in prikrnjenimi robovi so se svetile vse v svetlobi. Božični prazniki so prihajali v vsako hišo.

Prvič na vsem obhodu po mestu se je spomnil Alfred na svoj dom. Domislil se je, da je najbrže že daleč zašel. In vendar ni izgubil poguma, nego je sklenil, da nadaljuje svojo pot. Prišel je v okraj vil v severnem Londonu. Iz vseh oken so žarele v mraku luči, vozovi so vozili mimo, gospodje v črnih oblekah in belih ovratnikih ter dame v sumečih krilih so izstopali, pri razsvetljenih vratih pa so jih sprejemali drugi odlično oblečeni ljudje. Iz kleti so vonjale z maslom obložene pečenke in puddingi.

(Dalje prih.)

Najboljši šivalni stroj in kolo

je edino le

GRITZNER in ADLER

GRITZNER in ADLER

na dom, obrt in industrijo v vseh opremlj.

Iskaten pletilni stroj DUBIED

Punk v vsaki brezplačni.

Večletna garancija

Delavnice na popravila.

Malo cene, tudi na obruba.

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

„Vinocet“tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,

nudi

najtinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Fisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI-

CIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“.

Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulturnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

TRIKO-PERILO

za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogavice, dokolenice, nahrbtniki za šolarje in lovce, dežniki, kleti, škari, žepni robci, palice, vilice, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, in brivce

edino le pri trdki

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika.

Kajalije cene!

Na volke in male

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa 1.—

Simon**Klimanek,**
LJUBLJANA,

Selenburgova ulica št. 6 izdeluje obleke za gospode po najnovejši modi in zmernih cenah. V zalogi ima vedno najboljše češko in angleško sukno.

Gospod

kateri je absolviran trg. šolo in ima 1 leto pisarniške prakse išče službo. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe na upravo lista pod »Natančenc«.

Zastonj -
spalno sobo

novo kompletno dobite pri tomboli »Dom ubogih« na velikonočni ponedeljek. Srečke v trafikah ali z družni pisarni »Mojmir« Maribor, koroška c. 10-I.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun poštne hranilnice št. 14.257

reg. zadr. z neom. zav.

Brzojavke: »KMETSKI DOM«. Telefon št. 2947

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica štev. 1, pritličje**Daje:**

Posojila na vknjižbo, proti poročstvu ter zastavi premičnih in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Obrestujevloge na 6% brez od-
knjižice knjižice povedi
čistih

Večje stalne vloge in vloge v tek. računu po dogovoru.

preskrbuje:

Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje ter čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta,

Uradne ure:

Vsak delavnik od 8. — 12.1/2, in od 5. — 4.1/2.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.**MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA**

Ustanovljena leta 1889.

Telefon št. 16.

(GRADSKA ŠTEDIONICA)

Poštni ček. 10.533.

Ustanovljena leta 1889.

LJUBLJANA, Prešernova ulicaStanje vloženega denarja
nad 250 milijonov dinarjev

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tek. račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Stanje vloženega denarja
nad 1000 milijonov kron

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naših hranilnicah, ker je denar tu popolnoma varen.